

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Gelis 28.10.2022
Published /Yayınlanma 30.12.2022
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Kudak, H. & Kudak, Y. (2022). Milli Folklor dergisinin kadının toplumumuzdaki cinsiyet rolleri açısından incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9(90), 2522-2528.
<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3367>

• **Hüseyin KUDAK**
<https://orcid.org/0000-0003-1004-4456>
MEB, Bitlis / TÜRKİYE

• **Yağmur KUDAK**
<https://orcid.org/0000-0001-6989-8902>
MEB, Bitlis / TÜRKİYE

MİLLİ FOLKLOR DERGİSİNİN KADININ TOPLUMUMUZDAKİ CİNSİYET ROLLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ EXAMINATION OF NATIONAL FOLKLORE JOURNAL IN TERMS OF GENDER ROLES OF WOMEN IN OUR SOCIETY

ÖZET

Senede dört defa bahar, yaz, güz ve kış olmak üzere yayımlanan Millî Folklor dergisi, Türkiye ve diğer Türk ülkelerindeki somut olmayan kültürel miras (SOKÜM) ve halkbilimi çalışmalarını yayımlamayı, bu çalışmalarını yerelden ulusala, ulusaldan evrensel düzeye ulaştırmayı amaçlamaktadır. Bu araştırmada 1989 yılından beri 33 yıla varan süredir yayımlanan Millî Folklor dergisinde 2009-2019 yılları arasında yayımlanan 576 makale incelenmiştir. Bu bağlamda şu sorulara cevaplar aranmıştır: 1) Millî Folklor dergisinde yayınlanan makalelerdeki kadın erkek yazarların sayısının durumu nedir? 2) Millî Folklor dergisinde yayınlanan makalelerdeki çift yazarlık durumu nedir? 3) Kadınları ilgilendiren konularda yazılan makalelerdeki yazarların cinsiyet durumu nedir? 4) Kadınların yazmış oldukları makalelerin toplumsal cinsiyet rolleri açısından yüzdeler değeri nedir? 5) Kadınları ilgilendiren konularda yazılan makalelerin geçiş dönemlerine göre sınıflandırılması nasıldır?

Millî Folklor dergisinde yayınlanan makalelerin % 51'i erkek, %46'sı kadın, %3'ü ise hem kadın hem erkek araştırmacılarca ortak yazılmıştır. Millî Folklor dergisinde kadınları ilgilendiren konularda yazılan 67 makale bulunmaktadır. Bunların %92'si kadın %5'i erkek %3'ü hem kadın hem erkek araştırmacılarca yazılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Millî Folklor dergisi, kadın, toplumsal cinsiyet rolleri.

ABSTRACT

The National Folklore Journal, which is published four times a year in Spring, Summer, Fall, and Winter, aims to publish the Intangible Cultural Heritage (SOKÜM) and folklore studies in Turkey and other Turkish countries, and to bring these studies from local to national, from national to the universal level. In this research, 576 articles published between 2009-2019 in the National Folklore Journal, which has been published for up to 33 years since 1989, were examined. In this context, answers to the following questions were sought:

1) What is the status of the number of male and female authors in the articles published in the National Folklore Journal? 2) What is the double authorship status of the articles published in the National Folklore Journal? 3) What is the gender status of the authors in the articles written on issues concerning women? 4) What is the percentage value of the articles written by women in terms of gender roles?

Of the articles published in the National Folklore journal, 51% were co-authored by men, 46% by women, and 3% by both male and female researchers. There are 67 articles written on issues concerning women in the National Folklore magazine. Of these, 92% were women, 5% were men, and 3% were written by both male and female researchers.

Keywords: National Folklore magazine, women, gender roles.

Issue/Sayı: 90

Volume/Cilt: 9

jshsr.org

ISSN: 2459-1149

1. GİRİŞ

Toplumlardaki kültürel değerlerin değişmesi yavaş ve zorlu bir süreçtir. Bazı değerlerin toplumlarda yerleşmesi ve eski değerlerin değişmesi zaman almakta hatta toplumdan topluma bile bu süre farklılık göstermektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri toplumumuzda kadının ve erkeğin çocukluğundan itibaren kendisine yüklenen rollerin gerektirdiği gibi davranması anlamına gelmektedir. Bu roller her toplumda farklı olmakla birlikte varlığını hala sürdürmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada ise Milli Folklor dergisinde makale kaleme alan akademik dünyadaki kadınların toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesi üzerinde durulmuştur. Türklerin konar-göçer olduğu atlı göçebe yaşam zamanlarında kadının yaşadığı yer çadır olmuştur. Kadın ev işlerinden sorumlu, çocuğa bakan, yemek yapan, evi temizleyen görevleriyle bilinmiştir. Oysa bunun yanında kadınlar erkeklerin işini de yapmıştır. Onlar bir erkek gibi at binip, kılıç kuşanıp, ok atmasını bilmişlerdir. Yeri geldiğine erkeklerle birlikte savaşa gitmiştir. Ama erkekler kadınların yapmış olduğu çocuk bakmak, temizlik yapmak gibi işleri yapmamış ve bu işlere kadın işi olarak bakmışlardır. Günümüzde ise kadınlar hem çalışmakta hem de evde çocuklarını yetiştirmekte ve ev işini yine kendileri yapmaktadırlar. Erkekler ise genel olarak ev işlerinde kadınlara yardımcı olmamaktadır. Buradan hareketle ataerkil bir toplum olan milletimizin hala ataerkil değerlerine bağlı olduğu söylenebilir.

Bireyin içinde yaşadığı toplumun kültürü; bir kadın ve erkeğin nasıl davranacağı, nasıl düşüneceği ve nasıl hareket edeceğine ilişkin beklentileri ortaya koyan, yani kadın ve erkeği sosyal olarak yapılandıran özellikleri belirlemektedir (Akın ve Demirel, 2003: 74; Üner, 2008: 6; Powell ve Greenhouse, 2010: 1012). Bir başka deyişle, insanlar dişi veya erkek cinsiyeti ile doğarlar ancak yetiştirilirken toplumun cinsiyetlerine özgü beklediği roller çerçevesinde kız veya erkek çocuk olmayı öğrenerek büyürler (Terzioğlu ve Taşkın, 2008: 63). Ailenin, içerisine girdiği toplumsal çevrenin ve alınan eğitimin etkisiyle, kız ve erkek çocuklar cinsiyetlerine uygun roller kazanmakta ve toplumsal cinsiyet kimliğini edinmektedirler. Böylece kadınlar için ev ile ilgili işleri yürütme ve çocuk bakımı gibi işler öne çıkarken, erkekler için iş rolleri aile rollerinden daha önemli hale gelmektedir (Powell ve Greenhouse, 2010:1012).

Geleneksel olarak, işler ve sorumluluklar ailede cinsiyet gözetilerek paylaşılmaktadır. Geleneksel aile çerçevesinde erkekler tamir, bahçe bakımı gibi işleri yaparlarken, kadınlar kendilerine verilen yemek pişirme, bulaşık yıkama ve ev temizliği gibi işleri yapmaktadırlar (akt. Erzeybek ve Arslan Çiftçi, 2019). Değişen dünya düzeniyle birlikte kadın ve erkeğe yüklenen rollerde değişimler meydana gelmiştir. Bu değişimler bireylerin yeni rollerine uyumlarını da beraberinde getirmiştir.

Ülkemizde kentleşme ve ekonomik gelişmenin doğal bir sonucu olarak yoğun bir şekilde yaşanan sosyal değişme süreci, geleneksel görev dağılımında, kadına ve erkeğe özgü rollere ilişkin ya tutumları değiştirmiş ya da modernleştirmiştir (Başaran, 1984: 159). Bugün kent ailesinde “geleneksel rollerin sonsuz çeşitlendiğini, özellikle kadının rolünün değişmemiş görünse de eskisine oranla farklılaştığı görülmektedir (Kıray,1984: 72).

Bundan yıllar önce küpe takmak sadece kadınlara özgü bir durum iken günümüzde erkeklerin de küpe taktığını ve toplumumuzda yavaş bile olsa bu algının değiştiği görülmektedir. Aynı şekilde saç boyatmak sadece kadınlara özgü bir durum iken günümüzde erkeklerin hatta çocukların bile saçlarını boyattığı görülmektedir. Toplumların bu değişen değerlere hemen alışamadığı ama zamanla kabullendiği görülmektedir. Her ne kadar değişim olsa da bu değişim istenilen düzeyde değildir ve toplumumuzdaki ataerkil yapı hala varlığını sürdürmektedir. Bu durum toplumun bilinçaltına yerleşmiştir. Sokak oyunlarından evcilik ve ip atlamayı kız çocukları tercih ederken; futbol ise erkek çocuklarının ilgi alanında olmuştur. Erkek çocuklarına oyuncak alırken en çok araba, kız çocuklarına ise bebek alınır. Toplumumuzda geçmişten beri atasözü ve deyimlerde hatta vecizelerde bile cinsiyetçi ayırım yapılmıştır. “Kız beşikte çeyiz sandıkta, erkek adamın erkek oğlu olur, oğlan doğuran övünsün kız doğuran dövünsün” gibi. Bütün bu örnekler bilinçaltımıza yerleşen kız ve erkek cinsiyet rollerinin farklı olduğunu ve çocukluktan itibaren bilinçaltına yerleştirildiğini göstermektedir.

Modern aile yapısında da durum çok farklı değildir. Aile içerisinde en önemli rolü üstlenen kadın bir saat gibi kusursuz çalışmaktadır. Kadın sabah erkenden uyanıp çocuklarını okula, kocasını ise işine gönderdikten sonra kendi çalışma hayatına dönmektedir. Kadın bu rutin eylemleri programlanmış bir makine gibi eksiksiz ve hatasız olarak her gün hiç durmadan tekrarlamaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri toplumun her kesiminden insana nüfuz etmiş durumdadır.

İnsan hayatının üç önemli geçiş dönemi vardır: Doğum, evlenme ve ölüm. Sedat Veyis; doğum, evlenme ve ölüm olayının insan hayatının üç önemli geçiş dönemi olduğunu ve her birinin kendi bünyesi içerisinde bir takım alt bölümlere ve basamaklara ayrıldığını, bu üç önemli aşamanın çevresinde birçok inanç, adet, töre, tören, ayin, dinsel ve büyüsel özlü işlemin kümelenerek söz konusu geçişleri bağlı buldukları kültürlerin beklentilerine ve kalıplarına uygun bir biçimde yönettiğini ifade eder. Bunların hepsinin amacı da kişinin bu geçiş dönemindeki yeni durumunu belirlemek, kutsamak, kutlamak, aynı zamanda kişiyi bu sırada yoğunlaştığına inanılan tehlikelerden ve doğaüstü güçlerin zararlı etkilerden korumaktır. Çünkü yaygın olan inanca göre insan bu tür dönemler sırasında güçsüz, çaresiz ve doğaüstü güçlerin zararlı etkilerine her zamankinden daha çok açıktır (Örnek, 2000: 131).

İnsan yaşamının başlangıcı doğum evresidir. Doğum olayı her toplumda mutluluk kaynağı olarak görülmüştür. Doğum olayı ile birlikte hem anneye hem de doğan çocuğa pek çok dinsel ve büyüsel ritüeller uygulanır. Toplumdan topluma uygulanan bu adetler farklılıklar gösterse bile temelinde anne ve doğan bebeğini doğaüstü güçlerden koruma düşüncesi yatmaktadır.

“Gelin oğlan evine geldiği ilk gün kucağına bir çocuk, özellikle erkek çocuk verilir. Gelin yatağı hazırlanırken yatakta bir erkek çocuk yuvarlatılır. Yapılan bu işlemler gelinin çocuk doğurmasının aile içinde önemini belirten davranışlardır. Çocuğu olmayan kadın, kısır kabul edilir, hor görülür, kınanır. Bunun için, çocuk sahibi olmak isteyen kadın çeşitli yollara başvurur, çeşitli çareler arar. Bunlar genellikle dinsel-büyüsel olanlar ya da halk hekimliği kapsamına girenlerdir.” (Başçetinçelik, 2001: 2).

İnsanlar tarafından kutsal olarak görülen mekânların, türbelerin ziyaret edilip duaların okunması, buraların toprağının ve suyunun şifa kaynağı olarak düşünülmesi, kurban kesilip medet umulması dinsel inançtan gelen davranış biçimleridir.

“Toplumda her zaman mutlu bir olay olarak kabul edilen doğum, aynı zamanda anneye benlik, bütünlük; babaya güven; akrabaya, soya sopa güç kazandırır. Yaşamın başlangıcı olan doğuma ve onun kendi bünyesi içindeki evrelerine, birtakım töre ve törenleri eşlik eder. Doğum da bir “geçiş”tir. İnançlar ve gelenekler insanları gebelik öncesinden başlayarak birtakım âdetlere uymaya ve âdetlerin gerektirdiği işlemleri yerine getirmeye zorlamaktadır.” (Ergönenç Akbaba ve Benli, 2011: 88).

Hayatın ikinci geçiş dönemi ise evliliktir. İnsan hayatının vazgeçilmez bir gerçeği olan evlilik, doğum ile ölüm dönemi arasında kalan ve hayatın en önemli olaylarının yaşandığı bir geçiş dönemidir. Bütün toplumlarda olduğu gibi bizim kültürümüzde de yaşı gelen her gencin evlilik yapması hayatın doğal akışının bir sonucudur. Toplumumuzda soyun devamı olarak görülen evlilik müessesesi, ailelerin son derece önem verdiği ve kutsal saydığı bu yüzden evlilik dışı ilişkilerin ayıplandığı bir olgudur. Toplumumuzda bu denli önemsenen evlenme olayı pek çok aşamadan oluşmaktadır. Her aşamanın kendi özgü adetleri ve ritüelleri bulunmaktadır.

Canlı olan bir bedenın yaşamsal fonksiyonlarını yitirmesi anlamına gelen ölüm, insanoğlunun son geçiş dönemi olmuştur. Bu dünyadaki yaşamın sona ermesi olarak görülen ölüm olayı insanları derinden etkilemiş ve ölüm hakkında derin ve farklı düşüncelere yönlendirmiştir. Ölümden sonrasında neler olacağına dair var olan bilinmezlik, her toplumda farklı inanmalara, adet ve törenlere neden olmuştur. Kişinin öldükten sonra da yaşadığına inanıldığı için öteki yaşamına geçişte törenler düzenlenmiştir. Ölen kişilerin arkalarından ağıtlar söylenmesi eski Türklerden beri yaşayan bir gelenektir.

“Orta Asya’da yaşayan Türk toplulukları İslâmiyet’ten önce ölüleri için “yuğ” törenleri yapar ve bu törene çok önem verirlerdi. Ölüünün yakınları at, koyun, sığır cinsinden kurbanlar keser, törene gelenlere yemek verirlerdi. Defin günü de ölü sahipleri ilk gün olduğu gibi kurban keserdi. Şairler ise hem tören hem de defin sırasında sagu denilen ölüm şiirleri söylerlerdi.” (Ergönenç Akbaba, 2008: 77).

Bu çalışmada kadın, toplumdaki cinsiyet rolleri açısından incelenmiştir. Yapılan araştırmada Milli Folklor dergisinde kadınları ilgilendiren konularda kadınların daha çok araştırma yaptığı, erkeklerin ise bu konularda kayda değer bir araştırmalarının olmadığı tespit edilmiştir. Kadınları ilgilendiren konularda yazılan makaleler yaşamın dönüm noktalarından “doğum, evlenme ve ölüm” başlıklarına göre sınıflandırılmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI ve SORULARI

Bu araştırmanın temel amacı Milli Folklor dergisinde yayınlanan makalelerin konuları ve yazarları arasındaki ilişkiyi toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelemektir. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Milli Folklor dergisinde yayınlanan makalelerdeki kadın erkek yazarların sayısının durumu nedir?
2. Milli Folklor dergisinde yayınlanan makalelerdeki çift yazarlılık durumu nedir?
3. Kadınları ilgilendiren konularda yayınlanan makalelerdeki yazarların cinsiyet durumu nedir?
4. Kadınların yazmış oldukları makalelerin toplumsal cinsiyet rolleri açısından yüzdelik değeri nedir?
5. Kadınları ilgilendiren konularda yazılan makalelerin yaşamın dönüm noktaları olan “Doğum, Evlenme ve Ölüm” geçiş dönemlerine göre sınıflandırılması nasıldır?

3. YÖNTEM

Milli Folklor dergisinde yayınlanan makalelerin toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmesi için nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde “gözleyip” belirleyebilmektir (Karasar, 2012: 77)

4. EVREN ve ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini güz, sonbahar, kış ve yaz olmak üzere yılda dört defa yayınlanan Milli Folklor dergisindeki makaleler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2009 ile 2019 yılları arasında yayınlanan 40 adet Milli Folklor dergisindeki 576 makale oluşturmaktadır.

5. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma verilerinin elde edilme sürecinde genel tarama yöntemi kullanılmıştır. İncelenen dergilerdeki makalelerde kadın-erkek yazar oranları belirlenmiş ve tablolaştırılmıştır. Kadınları ilgilendiren konularda yazılan makaleler yaşamın dönüm noktalarından “doğum, evlenme ve ölüm” geçiş dönemlerine göre tasnif edilmiştir.

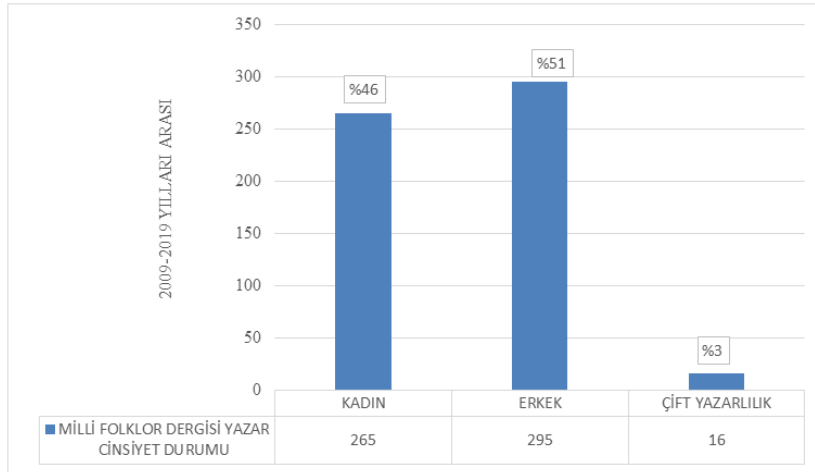
6. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 22 paket yazılım programıyla bilgisayara aktarılarak içerik analiz yoluyla değerlendirilmiştir. “İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2011:17-19). Milli Folklor dergisinde son 10 yıl içinde yayınlanan makaleler her yıl ve her sayı için ayrı ayrı tablo oluşturularak yazar adı, makalenin konusu, makale yazarının cinsiyeti, çift yazarlılık durumu şeklinde tablolaştırılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için ikinci bir araştırmacı tarafından var olan listeleri incelemesi ve kadınları ilgilendiren konulardaki makaleleri geçiş dönemlerine göre tekrardan kategorilendirmesi istenmiş ve iki araştırmacının uyum durumlarına bakılmıştır. Uyum durumları görüş birliği (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100 formülü ile sınımlanmıştır. Yapılan hesaplamada % 98.50 oranında uyum bulunmuştur.

7. BULGULAR

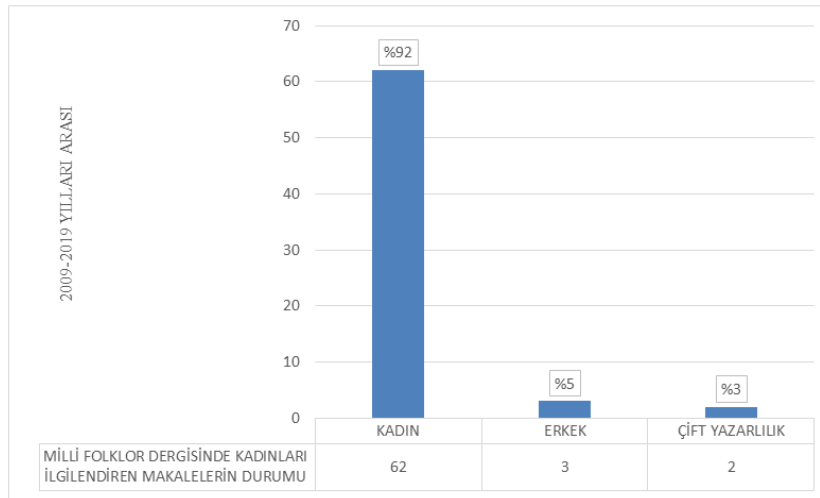
Araştırmanın bu bölümünde güz, kış, ilkbahar ve yaz olmak üzere yılda dört defa yayın yapan Milli Folklor dergisindeki 40 sayıda yer alan 576 makale incelenmiş ve araştırma sorularına cevaplar aranmıştır.

Tablo 1’de Milli Folklor dergisinin 2009 ile 2019 yılları arasında yayınlanan 40 sayıdaki 576 makalenin yazarları cinsiyetlerine göre sınıflandırılarak bu sınıflandırmaya ait sayısal veriler verilmiştir.

Tablo 1. 2009 -2019 Yılları Arasında Milli Folklor Dergisinde Yazılan Makalelerin Kadın-Erkek ve Çift Yazarlık Durumu

Tablo 1 incelendiğinde “Milli Folklor” dergisinde son on yılda toplam 576 makalenin yayınlandığı ve bu makalelerdeki kadın araştırmacı oranının %46, erkek araştırmacı oranının ise %51 olduğu görülmüştür. Çift yazarlık durumu yani hem kadın hem de erkeğin birlikte yazmış olduğu ortak yazarlı makalelerin oranı ise %3 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2’de kadınların ilgilendiren konularda yazılan makalelerin yazarlarının cinsiyeti incelenmiştir. Kadın-erkek yazar sayıları ve bu sayıların yüzdelik karşılığı ise şöyledir:

Tablo 2. 2009 -2019 Yılları Arasında Milli Folklor Dergisinde Kadınları İlgilendiren Konularda Yazılan Makalelerin Kadın-Erkek ve Çift Yazarlık Durumu

Tablo 2 incelendiğinde Milli Folklor dergisinde kadınları ilgilendiren konularda yazılan makalelerin sayısının 67 olduğu görülmektedir. Kadınları ilgilendiren konularda araştırma yapan kadın akademisyenlerin sayısının 62, oranın %92, erkek araştırmacı sayısının 3, oranın %5 hem kadın hem de erkek araştırmacıların birlikte yazdığı çift yazarlı makale sayısının 2, oranının ise %3 olduğu görülmektedir.

Milli Folklor dergisinde kadınları ilgilendiren konular üzerinde çoğunlukla kadın araştırmacıların çalıştıkları görülmektedir. Bunlar arasında bilhassa hayatın dönüm noktalarıyla ilgili hususlar dikkat çekmektedir. Doğum evlenme ve ölüm şeklinde gerçekleşen bu dönemler insan yaşamında yer alan bir dizi inanış ve uygulamaya sahne olur.

“Doğum, evlenme ve ölüm olayının insan hayatının üç önemli geçiş dönemi olduğunu ve her birinin kendi bünyesi içerisinde bir takım alt bölümlere ve basamaklara ayrıldığını, bu üç önemli aşamanın çevresinde birçok inanç, adet, töre, tören, ayin, dinsel ve büyüsel özlü işlemin kümelenerek söz konusu geçişleri bağlı buldukları kültürlerin beklentilerine ve kalıplarına uygun bir biçimde yönettiğini ifade eder.” (Örnek, 2000: 131).

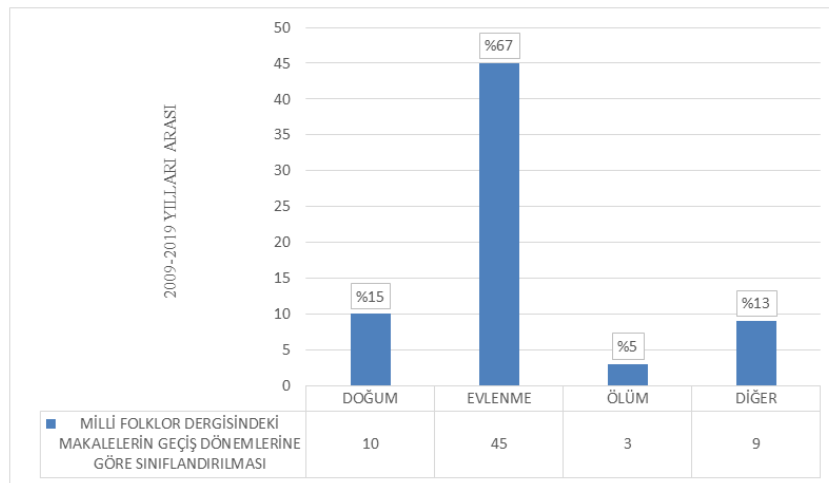
Milli Folklor dergisinde kadın araştırmacılar tarafından kaleme alınan makalelerde hayatın dönüm noktalarıyla ilgili geçiş dönemleri konusu ön plana çıkmaktadır. Doğum olayı insan yaşamının geçiş dönemlerinin ilkidir. Halk kültüründe bu geçiş dönemiyle ilgili olarak birçok büyüsel ve gerçekçi uygulamalar bulunur ve yöreden yöreye değişiklik gösteren bu pratiklerde lohusayı ve bebeği kötü güçlerden korumak amaçlanır. Doğumla ilgili geleneklerden bazıları çocuğa ad koyma, lohusa kadını kötü ruhtan korumak için çeşitli önlemler alma, kırkının çıkmasını beklemek gibi uygulamalar görülmektedir (Karakaş, 2017: 210).

Hayatın ikinci önemli dönemi olan evlenme, gerek kız gerekse erkek için birer geçit sayıldığından, evlenmenin evreleri olan nişanlılık, kına, çeyiz, düğün gibi evreler ayrı ayrı değişik tören ve ayinlerle kutlanır. Çünkü gelini ve güveyi özellikle “geçiş” sırasında zararlı güçlerin kötülüklerinden korumak gerekir. Bu inançlardır ki her evliliğe bir sürü dinsel, büyüsel pratik ayin ve tören eşlik eder (Örnek, 1971: 107). Evlenme geçiş dönemi tıpkı doğum gibi hayatın önemli safhalarından biridir ve halk kültüründe evlilik kutsaldır. Toplumumuzda evlilik ve düğünle ilgili töre, tören ve geleneklerin çok sayıda olmasının nedeni, Türk halkının asırlar boyunca evlilik müessesine verdiği önemden kaynaklanır.

Hayatın üçüncü önemli noktası olan ölüm ve ölümden sonraki hayat insanoğlunun en büyük merak ve korkusunu oluşturmuştur. Bir zamanlar canlı, hayat dolu olan bedenin birdenbire kaskatı kesilmesi, insanlarda korku ve saygıyla karşılanmış; bu da insanlarda ölüye karşı son görevlerini en iyi şekilde yerine getirme isteğini doğurmuştur. Günümüzde ölümle ilgili pek çok gelenek mevcuttur. Bu geleneklerin bir bölümü İslam diniyle ilgili iken bir bölümü Türklerin eski dinleriyle ilgilidir (Karakaş, 2017: 246).

Tablo 3’te Milli Folklor dergisinde yayınlanan ve kadınların ilgilendiren makalelerin yaşamın dönüm noktalarından “doğum, evlenme, ölüm” geçiş dönemlerine sınıflandırılmasının sayısal ve yüzdelik değerleri ise şöyledir:

Tablo 3. 2009 -2019 Yılları Arasında Milli Folklor Dergisinde Kadınları İlgilendiren Konularda Yazılan Makalelerin Dönemlere Göre Durumu

Tablo 3 incelendiğinde Milli Folklor dergisinde kadınları ilgilendiren konularda yazılan makaleler geçiş dönemlerine göre sınıflandırıldığında, “doğum” dönemine giren makale sayısının 10 oranının %15, evlenme dönemine giren makale sayısının 45 oranının %67, ölüm geçiş dönemine giren makale sayısının 3 oranının ise %5 olduğu görülmektedir. Hiçbir geçiş dönemiyle eşleştirilmeyen diğer makale sayısının 9 oranının ise %13 olduğu görülmektedir.

8. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırma kapsamında Milli Folklor dergisinde 2009-2019 yılları arasında yayınlanan makaleler toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında Milli Folklor dergisinde 2009-2019 yılları arasında 40 sayı ve 576 makalenin yayınlandığı görülmektedir. Yazılan bu makalelerin %46 sının kadın, %51 inin ise erkek, %3 ünün ise hem erkek hem de kadın araştırmacılar tarafından ortak yazıldığı görülmektedir. Ortaya çıkan sayısal veriler incelendiği zaman kadın ve erkek yazarlar arasında kayda değer bir farkın olmadığı, Milli Folklor dergisindeki kadın ve erkek araştırmacıların makale yazma oranlarının birbirine yakın olduğu düşünülmektedir.

Milli Folklor dergisinde kadınları ilgilendiren konularda yazılan makaleler incelendiğinde 67 makalenin olduğu ve bunların %92'sinin kadın, %5'inin erkek, %3'ünün ise hem kadın hem de erkek araştırmacıların ortak yazdığı görülmektedir. Ortaya çıkan sayısal veriler incelendiğinde 2009-2019 yılları arasında yayınlanan 576 makalenin %12'sinin kadınları ilgilendiren konularda yazıldığı görülmektedir. Kadınları ilgilendiren konularda yazılan makaleler Milli Folklor dergisindeki 265 kadın araştırmacı sayısının %25'ine denk gelmektedir. Kadınları ilgilendiren konularda erkek araştırmacılarında makale yayınladığı görülmüştür. %5 olan bu değer çok az olduğu ve kadınların kendilerini ilgilendiren konularda yine en çok kendilerinin araştırma yaptığı görülmektedir.

Milli Folklor dergisinde kadınları ilgilendiren konularda yazılan makaleleri hayatın geçiş dönemlerine göre sınıflandırdığımız zaman ise %15 inin doğum, %67 sinin evlenme, %5 inin ölüm ile ilgili olduğu ve %13 ünün ise hiçbir geçiş dönemiyle sınıflandırılmadığı diğer kısım olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Doğum geçiş dönemini daha çok çocuğun dünyaya gelmesi konuları oluştururken, evlilik dönemini ise çeyiz kavramı, geleneksel kadın kıyafetleri, düğün ve kına gecelerinin ritüelleri gibi konular oluşturmaktadır. Ölüm geçiş döneminde ise ölen kişinin öteki dünyaya uğurlaması sürecindeki geleneksel uygulamalar görülmektedir. Ortaya çıkan sayısal veriler incelendiğinde geçiş dönemlerinden evlenme oranının oldukça yüksek çıkmasının “evlenme” imgesinin altında yatan aile kavramından kaynaklandığı düşünülmektedir. Kadın aynı zamanda bir anne olduğu için aile kavramı bilinçaltına işlemiştir ve bizim toplumumuzda aile her şeyden daha önce geldiği için kadınlarında geçiş dönemlerinden evlenme döneminde daha çok araştırma yaptığı düşünülmektedir.

Bu sonuçlardan yola çıkarak Milli Folklor dergisinde yayınlanan makalelerde kadınların kendilerini ilgilendiren konularda yine kendilerinin daha çok araştırma yapması ve yayınlaması toplumsal olarak yüklenen cinsiyetçi rolün getirmiş olduğu bir durum olarak görülmektedir. %5 oranında kadınları ilgilendiren konularda erkeklerin de yazdığı yazılar, bu toplumsal yapının yavaş da olsa kırılma demesek bile çatlamaya başladığının bir göstergesi olarak düşünülebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, A. ve Demirel, S. (2003). Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4),73-82.
- Başçetinçelik, A. (2001). Karaisalı ve Çevresinde Doğum, Evlenme, Ölüm. Kuvayı Milliye Şenlikleri Düünden Bugüne Karaisalı. http://turkoloji.cu.edu.tr/CUKUROVA/makaleler/baschetincelik_karaisali.pdf (Erişim Tarihi:14.10.2022).
- Başaran, A. R. (1984). Kırsal Kesimde: Aile Kurma Çözme, Aile İçi Etkileşim ve İlişkiler. *Türkiye'de Ailenin Değişimi Toplum Bilimsel İncelemeler*. Ankara: Maya Matbaacılık.
- Ergönenç Akbaba, D. & Benli, H. (2011). Anadolu'da ve Kuzey Kafkasya'da Yaşayan Nogay Türklerinde Doğum Sonrası İnançlar. *Gazi Türkiyat Dergisi*, 9, 87-100.
- Ergönenç Akbaba, D. (2008). Nogay Türklerinde Ölüm ile İlgili İnançlar ve Ağıtlar. *Milli Folklor*, 80, 77-84.
- Erzeybek, B. & Arslan Çifçi E.G (2019). Akademisyen Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Evlilik Uyumu. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 3(1), 61-80.
- Karakaş, R. (2017). *Kemal Tahir'in Romanlarında Halk Bilimi*. Ankara: Gazi Kitabevi
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kıray, M. B. (1984). Büyük Kent ve Değişen Aile. *Türkiye'de Ailenin Değişimi- Toplum Bilimsel İncelemeler*. (Der: N. Erder), Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayını.
- Örnek, S. V. (1971). *100 Soruda İlkelerle Din, Büyü, Sanat, Efsane*. İstanbul: Gerçek Yayınları.
- Örnek, S. V. (2000). *Türk Halk Bilimi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Powell, G. N. & Greenhaus, J. H. (2010). Sex, Gender, and Decisions at The Family - Work Interface. *Journal of Management*. 36(4),1011-1039.
- Terzioğlu, F. ve Taşkın, L. (2008). Kadının Toplumsal Cinsiyet Rolünün Liderlik Davranışlarına ve Hemşirelik Mesleğine Yansımaları. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(2),62-67.
- Üner, S. (2008). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Temel Eğitim Seti*. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, UNFPA, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu, Ankara: Dumat Ofset.